

—Parlem tu i jo—

Tens temps? QUÈ FEM?

Conversem, passegem,
visitem, llegim, cantem, ballem...

El tastaolletes

Joaquim Carbó

La partida d'Aualé

Montse Batalla i Xevi Domínguez

VOLUNTARIAT PER LA LLENGUA

Aquest és el segon quadern de la col·lecció —**Parlem tu i jo**—, que té per objectiu facilitar el diàleg i la conversa entre les persones aprenents i les voluntàries que formen part del programa [Voluntariat per la llengua](#).

El tema central d’aquest quadern és el temps lliure. S’organitza en cinc apartats amb propostes per conversar i intercanviar opinions, coneixements i experiències.

S’inicia amb el TEXT d’un autor català.

El tema del CÒMIC es basa en algun dels elements culturals dels països d’origen dels aprenents.

DE QUÈ PARLEM? proposa temes de conversa, webs de consulta, llibres per llegir i vídeos, tots relacionats amb el temps lliure.

A LLEGIM... EN VEU ALTA? hi trobareu fragments de textos d’autors catalans.

Al final, a VOCABULARI I EXPRESSIONS hi ha les definicions d’algunes de les paraules que surten al text.

Voldríem que aquest quadern servís per fer més amenes les trobades i ajudés a compartir projectes i il·lusions.

Agraïm la participació de totes les parelles lingüístiques, que contribueixen activament a fer presents les converses en català al carrer.

EL TASTAOLLETES

JOAQUIM CARBÓ
p. 3

LA PARTIDA D’AUALÉ

MONTSE BATALLA I XEVI DOMÍNGUEZ
p. 6

DE QUÈ PARLEM?

PARLEM DEL TEMPS LLIURE
p. 10

LLEGIM... EN VEU ALTA?

p. 12

VOCABULARI I EXPRESSIONS

p. 14

Joaquim Carbó

El tastaolletes

Estic ben convençut que sóc un *voyeur*, és a dir, molt més espectador que no pas actor, i això que durant molts anys vaig intentar obrir-me camí en alguns camps artístics amb uns resultats que sempre se situaven per sota del que cal per exercir amb dignitat una professió que tingui a veure amb el món de l’espectacle.

Ara mateix, quan acabo de sortir de l’Auditori amb el cap eixordat pels aplaudiments que el públic dempeus ha dedicat a l’orquestra, al seu director i, sobretot, al violinista japonès Tu-Tu-Mi que han interpretat d’una manera majestuosa i espectacular *El vol del borinot*, no he pogut deixar de recordar els tres o quatre cursos que vaig passar sense pena ni glòria al Conservatori fins al dia que vaig tenir l’ocasió de trepitjar l’escenari del Palau de la Música. Ho vaig anunciar als de casa fent-me el desmenjat, com aquell que no diu res, no fos cas que m’interpretessin malament:

-Avui surto al Palau -vaig deixar anar sense aixecar la veu.
Però l’àvia, que llavors ja sordejava, s’ho va fer repetir diverses

vegades i cada cop en veu més alta. I quan ho va haver entès, i d’amagat, perquè sabia que sóc molt prudent, ho va explicar a les amigues del centre Ancianes d’Or, els tertulians del Fòrum de la Tercera Edat, els impulsors de l’ONG Vellea sense Fronteres i... Així, al final del concert, quan m’esmunyia cap a casa amb discreció, una barrera d’unes vint-i-cinc persones em va aturar per aplaudir-me. Segons ells, mai no havien vist ningú que girés la partitura del pianista solista amb tant d’estil com el meu:

-Es veu que tens estudis! -va ser un dels generosos comentaris.

En el camp musical no vaig passar d’aquí perquè, segons em va aclarir un mestre que m’apreciava, seria difícil que en l’ús de qual-sevol instrument anés una mica més enllà del que havia aconseguit aquell vespre col·laborant a l’èxit del pianista. I jo, que ja m’ho temia, vaig decidir abandonar en comprendre que em seria impossible arribar a formar part d’allò tan meravellós que és una orquestra, quan el so, tan compacte, sembla l’obra d’una única veu i no la suma d’un centenar d’instruments tan diferents.

Tampoc no em seduïa fer, per important que fos, el pa-
per d'aquell percussionista d'una pel·lícula del gran
Hitchcock -fa pocs dies l'he tornat a veure a la
televisió- en què l'assassí professional con-
tractat per passar els taps, és a dir, per liqui-
dar d'un tret un espectador que seu entre el
públic d'una sala de concerts, s'amaga dar-
rere les cortines d'una llotja per apuntar amb
calma la víctima a l'espera que el músic, en la seva
única intervenció en tot el concert, eixordi el públic
amb un formidable cop de platerets gegants que
ofegarà l'estrèpit del tret. No, no feia per a mi, això. No em sa-
bria estar immòbil tota una simfonia per tenir, només, aquell
moment de glòria en el cas que no l'espifíés i entrés a destemps.

Durant un parell de cursos havia alternat els estudis de música
-ja se sap, solfeig, piano...- amb els de dansa: primer, clàssica,
naturalment. Recordo com si fos ara que totes les instruccions
ens les donaven en francès: que si un *rond de jambe* per aquí,
un *grand* o un *demi-plié* per allà, això si no t'exigien una *pi-
rouette* o un *developpé*, tot plegat en honor d'un tal Marius Pe-
tipa, aquell rus intrigant que va exigir a Txaikovski que li escri-
vís la partitura d'*El llac dels cignes* per convertir-la en un ballet
que mou una pila de noies aparentment anorèxiques, i un noi,
el rei de la companyia, que ordena i dirigeix el ramat femení
amb tot de saltirons i posats de suficiència.

Amb dos cursos en vaig tenir prou per
adonar-me que allò tampoc no feia per a
mi. Mal m'està dir-ho, però sóc fort com
un roure, fet d'una peça i amb poca cintu-
ra, de manera que em costa doblegar-me.
Les sessions de barra eren un matament:
aixecar una cama -després l'altra, és clar-
com si no hi hagués la frontissa del genoll,
repenjar-la sobre la fusta i intentar que el
cap hi reposés era superior a les meves for-
ces. Com es queixava, la ronyonada!

Em vaig fer amic de la mestra de ball. A més
d'esforçar-se per treure una mica de partit de les
meves escasses facultats, em va portar a casa seva
-no penseu malament, que era una velleta més seca
que un bacallà!-, per si em podia encomanar el seu
entusiasme per unes pel·lícules d'aquelles que ara ja

no se'n fan. No, no em digueu que us ha agradat *El cigne negre*,
perquè és una enredada: l'actriu que fa veure que balla només
hi posa la cara, perquè qui balla realment no és ella sinó una
ballarina de debò! Allà em vaig entusiasmar amb mites com *Les
sabatilles roges* i *Els contes de Hoffman*, pel cantó clàssic, i pel
musical americà que representen Busby Berkeley com a coreò-
graf i els prodigiosos dansaires Fred Astaire, Gene Kelly, Ginger
Rogers i Cid Charise: *El carrer 42*, *Melodies de Broadway*, *Un
americà a París*... Encara em cau la bava!

L'amiga, llavors, em va encarrilar cap a la dansa contemporà-
nia, no sé si perquè em veia tan ben disposat a patir o perquè
se'm volia treure de sobre. El cas és que vaig fracassar al primer
intent després que Cesc Gelabert fes que no amb el cap quan
va veure que si bé queia i m'arrossegava per terra amb natura-
litat, gairebé hauria necessitat una grua per aixecar-me, quan
els altres semblava que tenien una molla perquè s'alçaven com
si fossin de goma. L'única sortida que vaig trobar va ser l'Esbart
Verdaguer: no hi vaig ballar cap pas a dos, a tres, ni tan sols a
quatre, però vaig intervenir en alguna dansa religiosa -la *Moixe-
ranga*, em sembla recordar-, en què feia valer la meva capacitat
física per aguantar l'individu que, amb les mans ocupades amb
una torxa encesa, se m'enfilava i em clavava els peus o els genolls
a l'espatlla... Me'n vaig cansar aviat, és clar.

De la dansa al teatre hi va un pas, només, sobretot si ja estàs més
o menys vinculat a aquest món. El dia que per casualitat
vaig participar en la lectura d'uns contes de Mercè Ro-
doreda a la cooperativa del carrer de casa se'm van obrir
les portes d'alguns dels modestos escenaris d'entitats
locals. Els entesos, i que em coneixen, ja hauran en-
devinat que vaig llegir el conte de la *Zerafina*, la min-
yona papissota. I, de cara als que no em
coneixen, hauré d'explicar que només si
m'esforço molt aconsegueixo dominar la
inclinació natural a convertir segons quines esses
en zetes. No cal dir que en les limitades ocasions que vaig
actuar, sempre em van assignar personatges més aviat cò-
mics o patètics que havien de parlar malament o amb accent
estranger. Jo diria que en aquest terreny vaig tenir més d'un
èxit, tot sigui dit, sense sortir del barri.

Tot això passava, naturalment, quan era jove i encara no havia
de patir per guanyar-me les garrofes, ja que vivia a costelles de
la família. Però va arribar el dia que jo mateix, sense que hagués

d'esperar un ultimàtum del pare, vaig comprendre que trauria
ben poc profit del meu interès per les belles arts, de manera que,
per haver seguit també uns cursos de pràctiques comercials, no
em va costar trobar feina en una oficina fins que em va acollir
el Banc en què he passat la major part de la meva vida laboral.
Si sempre he complert amb discreta eficàcia les feines més ru-
tinàries, ja fa unes temporades que m'he convertit en l'home de
confiança del gerent de la divisió financera.

Evidentment, no sóc la seva mà dreta en el terreny professional,
que per a això ja hi ha uns informàtics joves, estressats i prou
neurastènics per estar al dia de totes les novetats, però sí que
es pot dir que sóc el seu assessor pel que fa al món de la cultu-
ra. A més de la feina habitual, cada dia inspecciono atentament
les cartelleres de cinemes, teatres i músiques, faig el seguiment
de les crítiques i comentaris d'alguns cronistes, a més de llegir,
també, les que es refereixen a llibres i exposicions d'art... Tot
plegat, per tal de poder-li presentar un resum escrit ben àgil,
entenedor i un pèl sofisticat de qualsevol esdeveniment que em
sembli prou destacat. El meu superior sap que es pot ben re-
fiar del meu criteri, forjat al llarg dels anys d'una constant labor
d'espectador que coneix diversos gèneres per haver-los practi-
cat de jove. És evident que, per ser-li més útil, i ja que en
moltes ocasions les opinions dels crítics amb relació al
mateix fet són contradictòries, em veig obligat -cosa
que sempre faig amb molt de gust- a conèixer per-
sonalment l'espectacle, el llibre o l'obra d'art de
referència. I això em permet d'oferir-li una in-
formació amb tots els ets i uts.

Al principi d'aquesta insòlita col·laboració, un
dia, després d'intentar diverses vegades que em
donés l'opinió d'algun dels espectacles que li havia
recomanat per saber si anava ben encaminat, va es-
clafir en una riallada:

-I ara! No hi perdré ni un minut, jo, en aquestes ximpleries! A
mi, com a tothom, m'agrada una revista amb una vedet de ban-
dera, anar a caçar el senglar, fer un bon tiberi, veure un partit de
la Champions i...

Llavors, davant el meu desconcert, l'home va buidar el pap. Ves
per on, amb les informacions que jo li facilitava i que ell estu-
diava a fons, pretenia no fer el ridícul davant el director general
de l'empresa cada vegada que el convocaven a una reunió d'alts
executius, o a algun sopar d'aquells que compartien amb unes

esposes primmirades i tan desvagades que es vantaven de tenir
el morro fi i d'estar al corrent de tot.

Més endavant, la casualitat em va posar en contacte amb un
company d'un altre departament que hi exercia la mateixa fun-
ció informativa que jo en el meu. Vam riure plegats quan vam
entendre que quan se celebrava una d'aquelles reunions d'un
nivell intel·lectual i artístic aparentment tan elevat, cap dels
presentes no havia llegit, conegut, estudiat o admirat ni una sola
de les obres amb què s'omplien la boca per parlar-ne com uns
veritables entesos.

I tots dos ens vam preguntar, també, entre preocupats i diver-
tits, si passava el mateix quan havien de parlar de finances, in-
versions i política empresarial.

Joaquim Carbó

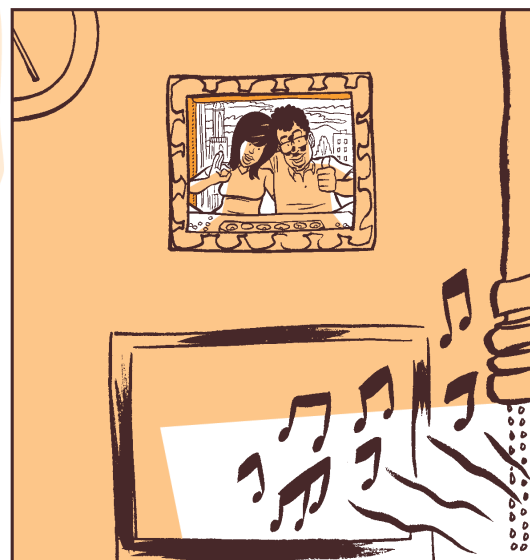

SI L'ÚLTIM FORAT ON SEMBREM ÉS AL TERRENY DE L'ALTRE JUGADOR I CONTÉ DUES O TRES LLAVORS DESPRÉS D'HAVER SEMBRAT, LES RETIREM DEL TAULER. FAREM EL MATEIX AMB TOTS ELS FORATS PRECEDENTS QUE CONTINGUIN DUES O TRES LLAVORS.

DIUEN QUE ÉS EL JOC DE TAULA MÉS ANTIC QUE ES CONEIX. FORMA PART DELS ANOMENATS JOC DE MANCALA, QUE APLEGUEN CENTENARS DE JOCS ESCAMPATS PER MIG MÓN. L'AUALÉ ÉS UN DELS MÉS ESTESOS I POT TENIR MOLTS MATISOS.

ELS TAULERS I LA FORMA DE JUGAR VARIEN MOLT, SEGONS LA ZONA D'ÀFRICA.

Guió: Montse Batalla / Il·lustració: Xevi Domínguez

De què parlem?

PARLEM DEL TEMPS LLIURE

EL BALL I EL MOVIMENT

T'agrada ballar? Hip-hop, country, salsa, vals..., quin és el teu moviment? Recordes algun ball especial, divertit o diferent: un casament, una festa major, un aniversari, un sopar familiar o amb els amics...?

EL CINEMA I EL TEATRE

T'agrada el cine? Prefereixes el teatre? Vas al cine o al teatre normalment? Quina pel·lícula t'ha agradat més últimament? Quina és l'última obra de teatre que has vist?

LA MÚSICA I EL CANT

Cantes cançons o escoltes música? Quina música t'agrada? Coneixes la música tradicional? Quin és el teu cantant o grup de música preferit? I la teva cançó preferida? Fem una lletra per a una cançó? (Podem adaptar-la a una melodia coneguda i que ens agradi.)

http://

www.awale.info/filosofia-awale?lang=ca

www.awale.info/joc/ca/index.html

www.casadelamusica.cat

www.acords.net

www.padicat.cat/museus.php

www.gencat.cat/llengua/cinema

www.ciutatoci.com

www.firesifestes.com/benvinguda.htm

www.diba.es.biblioteques

www.cultura.gencat.cat/ilc

www.lecturafacil.net

www.youtube.com/embed/JVV3yAX3xM8

Podeu accedir a les adreces per mitjà dels enllaços de la versió digital de la revista que trobareu a

www.gencat.cat/llengua/parlemtuijo2/

CAMINAR I DESCOBRIR

Camines molt? T'agrada la muntanya? Fas excursions a peu? T'agrada passejar per la ciutat? Quins llocs recomanaries? Coneixes si a la població hi ha alguna ruta interessant? Triem un itinerari i el fem junts? Recordes algun lloc en especial? T'agrada visitar museus? En coneixes molts? Quins t'agraden més? Em descrius algun museu que t'hagi agradat molt?

LLEGIR I PARLAR

Llegeixes? Quin gènere literari prefereixes: novel·la, poesia, assaig, teatre? Història, aventures, biografies, misteri... Quin és el teu tema de lectura preferit? Has vist pel·lícules basades en guions adaptats de llibres al cinema o a la TV? Quines pel·lícules has vist? T'han agradat? Has escoltat o seguit mai una novel·la a la ràdio?

EL JOC I L'OCI

T'agraden els jocs de sobretaula? I els jocs de paraules i passatemps? Quins jocs coneixes? Amb qui hi jugues? Fem una partida? Fem uns mots encreuats?

LES NOVES TECNOLOGIES

T'agraden les xarxes socials? Hi participes? Quines fas servir? Quins temes t'interessen? Tens algun bloc?

Gats al parc

Alba Dedeu
Barcelona: Edicions Proa, 2011

Els 10 millors jocs del món

Àngels Navarro
Barcelona: Combel editorial, 2010

Interfase amb mosca

Joaquim Carbó
Barcelona: Barcanova, 2008

La nit que la muntanya va baixar al riu

Pep Coll
Barcelona: La Galera, 2008

Contes per llegir en 10 minuts

Emili Vilanova i altres
Barcelona: Labutxaca, 2010

600 jeroglífics: 600 recursos per aprendre català

Jordi Esteban
Barcelona: Hogar del Libro, 1988

El Brain Trainer català: els jocs més efectius per millorar la teva agilitat mental en només 30 dies

Jorge Batllori
Barcelona: Labutxaca, 2010

Llegim... en veu alta?

Juguem

BALDUFA

Joguina de fusta de forma cònica acabada en una punta de ferro, la qual es fa giravoltar sobre aquesta punta imprimint-li un ràpid moviment de rotació mitjançant un cordill prèviament enrotllat en la part cònica i que es desenrotlla tenint-lo subjecte per un extrem i llançant la baldufa contra el sòl. IEC- diccionari de la llengua catalana

Arreu del món és juga amb baldufes. De baldufes n'hi ha de molts tipus: la baldufa catalana, de ceba, virolets, automàtiques... Reben un nom diferent depenent de la zona geogràfica: trompitol, ballaruga, burot, *pirindola* (cast.), *peonza* (cast.), *trompo* (cast.)...

EL JOC DE L'OCA

Em surt un número que m'obliga
A situar-me damunt una oca.
Torno a tirar.
Laberint. Pago cinc punts.
19. Posada. Pago tres punts i reposo dues jugades.
És de tots conegut l'èxit aconseguit pel joc de l'oca.

Arribo segon al número 63.

Joan Brossa (Barcelona, 1919 - 1998)

Passegem

LA FAGEDA D'EN JORDÀ

Saps on és la fageda d'En Jordà?
Si vas pels volts d'Olot, amunt del pla,
Trobaràs un indret verd i pregon
Com mai cap més hagi trobat al món;
Un verd com l'aigua endins, profund i clar,
El verd de la fageda d'En Jordà.

El caminant, quan entra en aquest lloc,
Comença a caminar-hi a poc, a poc;
Compta els seus passos en la gran quietud
S'atura i no sent res, i està perdut.

Li agafa un dolç oblit de tot el món
En el silenci d'aquell lloc pregon
I no pensa a sortir o hi pensa en va:
És pres en la fageda d'En Jordà,
Presoner del silenci i la verdor
Oh Companyia, Oh deslliurant presó!

Joan Maragall (Barcelona, 1860 – 1911)

LA BARCELONA TENDRA

(...)
Al Paral·lel, les lluminàries atractives, s'hi succeeixen, des de l'Apolo fins al vell Moulin Rouge, rebatejat el 1939 d'El Molino. Teatres, cafès, locals per ballar o per escoltar folklore, petits parcs d'atraccions, pistes de patinar criden els passants amb pancartes, rètols i llumets que s'encenen i s'apaguen. La gent pot fer-hi moltes coses: anar als cavallins o al fuet, els autos de xoc o a les muntanyes russes, al tub de les rialles o a la casa encantada, a la cascada o al tir al blanc, pot emmirallar-se als espills deformats o exercitar-se a conduir automòbils, pot fer anar el scalètric o patinar de veritat, pot ficar-se al cuc que es tapa o pot enfil·lar-se en un miniavió a reacció.
(...)

Alexandre Cirici (Barcelona, 1914 - 1983)

LA PARAULA

*Com una font, a voltes, la paraula
diu els secrets del món.*

Joan Vinyoli (Barcelona 1914 - 1984)

La festa

L'HOME DE LA MALETA

(...)
La meva dona era d'Arbúcies. Ara explicaré com la vaig conèixer. Llavors els músics ens passàvem l'estiu de festa major en festa major, rodàvem d'aquí cap allà.. Si no hi havia fonda o estava plena, ens allotjàvem en cases particulars, a vegades només una nit i a vegades una setmana sencera: que si la processó, que si l'envelat, que si la missa, que si un concert popular, que si la cercavila, que si una ballada de sardanes... Fèiem de tot i en algun cas hi vam intercalar un enterrament solemne, com el d'un alcalde que es va morir el mateix dia de la patrona.
(...)

Ramon Solsona (Barcelona, 1950)

ELS GEGANTS

El Gegant va sentir que l'ànima se li ficava altre cop a dins i que tornava a bellugar-se. Els seus ulls immòbils van tornar a veure la llum i les seves oïdes van tornar a sentir el so del flabiol i del tamborí que marcaven la dansa:

Titotí - to - ta tito tito titotirorirorà
Titotí - to - ta tito tito tirorà

Ja tornava a ser Festa Major. I amb la vida li retornava la memòria i els sentiments, i el seu cor d'enamorat es va accelerar de nou. Aleshores, tot seguint la música, va donar una volta en rodó i va sentir un altre cop una emoció intensa: ella, la geganta, era al seu costat, com per la Festa Major de l'any passat, i la de cada any des de feia segles. Que bonica era, amb el seu vestit de gala i el pom de flors a la mà...
(...)

Enric Larreula (Barcelona, 1941)

Històries

HISTÒRIA D'UN SOLDAT

Això era i no era
Quan naixia la primavera
Ai-do, ai-do,
Trompeta de Borbó
...
La tarda de dissabte,
M'enamoro a la plaça.
La nit de diumenge,
A la cantonada.
El dilluns a la fira.
El dimarts, a l'hosta!...
Febres de maig duren tot l'any.

Bartomeu Rosselló-Pòrcel
(Ciutat de Mallorca, 1913 - 1938)

PETTITA FAULA DE MI MATEIX

(...)
Jo, per exemple, dintre
de poc ja farà vint-
i-tres anys que treballo
vuit hores cada dia,
i he viscut sempre al poble,
i he engendrat fills, i estimo
les coses i el silenci
i encara em vaga, als vespres,
tot sol al fons de la casa,
d'escriure algun poema.
Però la gent creix massa
de pressa —ja ho he dit—,
i llegeix poc, i pensa
molt menys, i tothom perd
el temps en ximpleries.

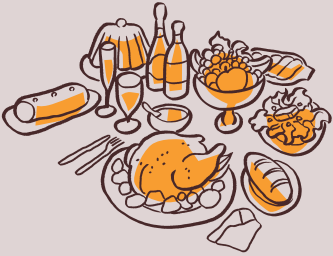
Miquel Martí i Pol (Roda de Ter, 1929 - 2003)

Primmirades
Primmirat –ada, adj.
Persona delicada en el tracte.

Esclafir, *v. intr.*
Posar-se a plorar, a riure, fer una rialla, etc.

Tiberi, *nom m.*
Popularment, un esmorzar, dinar, berenar o sopar suculent.

Muixeranga / Moixiganga, *nom m.*
Ball popular amb representacions de tema religiós.

Esbart, *nom m.*
Associació on es ballen danses tradicionals.

Frontissa, *nom f.*
Articulació.

Ximpleries *Ximpleria, nom f.*
Acció, paraula, pròpia d'una persona poca-solta o que té poc seny.

Vocabulari i expressions

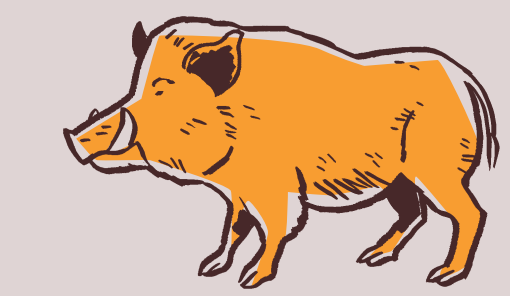
M'esmunyia
Esmunyir-se, v. pron.
Escapar-se, filtrar-se, passar finament...

Papissota
Papissot –a, adj. i m. i f.
Persona que pronuncia amb dificultat les esses, fent-hi un so que frega entre les dents.

Senglar, *nom m.*
Porc salvatge de pèl fosc.

Refiar *Refiar-se, v pron.*
Confiar.

Minyona, *nom f.*
Noia de servei.

Mal m'està dir-ho
Modestament.

Fort com un roure
Tenir gran resistència, fortalesa.

Fent-me el desmenjat
Dissimular.

Guanyar-me les garrofes
Treballar. Guanyar-se la vida.

Amb tots els ets i uts
Amb tots els detalls. Clar i català!

Buidar el pap
Dir tot el que es vol dir.

Estrèpit, *nom m.*
Soroll fort i sobtat.

L'espifiés / Espifiar, *v. tr.*
Fer malament (alguna cosa). Cometre un error.

Més seca que un bacallà
Magre, sense gens de greix.

Vivia a costelles de la família
Tenir la vida solucionada econòmicament pels parents sense necessitat de treballar.

2

© Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura. Direcció General de Política Lingüística

<http://www.gencat.cat/llengua>
<http://cpnl.cat/>

© de les il·lustracions *Montserrat Batalla i Xevi Domínguez*

© de la narració *Joaquim Carbó*

Disseny *Carol van Waart*

Impressió *Tallers Gràfics Soler, S.A.*

D.L. B-35637-2011

Barcelona, 2011

Imprès en paper ecològic

—Parlem tu i jo—

VOLUNTARIAT PER LA LLENGUA
www.gencat.cat/llengua/voluntariat

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General de Política Lingüística

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA